

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 28. aprill 2023
(OR. en)

8675/23

JEUN 77
SOC 278

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Noorte ELi ühiskonda kaasamise tagamine: keskendumine noorte ukrainlaste kaasamisele – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Eesistujariik koostas pärast noorte töörühma liikmetega konsulteerimist käesolevale märkusele lisatud taustdokumendi, mis esitatakse alusena 15.–16. mail 2023 toimuval nõukogu istungil (haridus, noored, kultuur ja sport) peetavale poliitilisele mõttevahetusele.

Noorte ELi ühiskonda kaasamise tagamine: keskendumine noorte ukrainlaste kaasamisele

ELi noortedialoogi üheksanda tsükli üks temaatilisi prioriteete on olnud ELi noorte eesmärk #3 „Kaasav ühiskond“. Selles eesmärgis tõstetakse esile mitu sotsiaalse kaasatuse nõuet: tunnistamine, et noored kogevad eri vormides diskrimineerimist, noorte võrdne ligipääs formaalsele ja mitteformaalsele õppele ning teabe levimine marginaliseeritud noorteni. Noorte eesmärk #3 rõhutab ka vajadust luua rohkem kohti, võimalusi ja ressursse, et suurendada noorte kaasatust ning edendada dialoogi ja sotsiaalset ühtekuuluvust, võideldes samal ajal diskrimineerimise ja segregatsiooniga. ELi noortestrategia kolm nurgakivi, st *kaasamine*, *võimestamine* ja *ühendamine*, on põhilised sihtvaldkonnad, mille eesmärk on võimaldada ja tagada kõikide noorte kaasamine ühiskonda.

Noortel ei ole praegu võrdseid võimalusi Euroopa ühiskondades. Eurostati andmetel oli 2021. aastal üks neljandik (25,3 %) ELi noortest vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus. Igas vanuses inimeste vastav osakaal oli väiksem, moodustades veidi üle viiendiku (21,7 %)¹. Keerulises majanduslikus olukorras üksi või koos vanematega elavad noored on pessimistlikumad oma võime suhtes teha enamikus eluvaldkondades midagi ära. Kaasamata jätmine vähendab kuuluvustunnet ja samuti usaldust institutsioonide vastu. Poliitikakujundamise ülesanne on luua turvalised keskkonnad kõiki ühiskonna osi esindavatetele noortele, eelkõige piiratud võimalustega noortele. Vaimse tervise probleemid ja üksindus on samuti tegurid, mis võivad põimuda ja muutuda takistuseks sotsiaalsele kaasatusele. Neid probleeme on võimendanud COVID-19 pandeemia, mis mõjutas ja mõjutab jätkuvalt ülisuurel määral noori eurooplasi. Pandeemia ajal muutus veelgi ilmsemaks, et piiratud võimalustega noortel puudub teistega võrdne juurdepääs inim- ja sotsiaalõigustele, nagu juurdepääs haridusele ja tervishoiule.

¹ Euroopa noored – statistiline kokkuvõte – 2022. aasta väljaanne.

Lisaks on Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tõttu on paljud noored ukrainlased nüüd ajutiselt ümber asunud ELi ja neil on ebakindlus oma tuleviku osas. Ukraina kodanikud on kannatanud täiemahulise sõja, trauma ja sundrände tagajärgede tõttu sellises ulatuses ja kiirusel, mida ei ole pärast teist maailmasõda täheldatud. Euroopa Liidus on saanud ajutise kaitse peaaegu 4 miljonit Ukrainast pärit inimest, kellest paljud on lapsed ja noored. Nõukogu rakendusotsusega, millega aktiveeritakse ajutise kaitse direktiiv, antakse noortele muu hulgas juurdepääs tööhõivele, majutusele, sotsiaalhoolekandele ja arstiabile. Lisaks annab direktiiv alla 18-aastastele noortele õiguse haridusele.

ELi rahalisi vahendeid kaasatakse ka programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse kaudu, et toetada Venemaa täiemahulise sissetungi eest põgenevat Ukraina rahvast. Euroopa solidaarsuskorpuse 2023. aasta tööprogrammis on programmi tsentraliseeritud meetme „vabatahtlike meeskonnad prioriteetsetes valdkondades“ uue temaatilise prioriteedina abi relvakonfliktide eest põgenevatele isikutele ning muudele loodus- või inimtegevusest tingitud katastroofide ohvritele. Euroopa Noorteportaal pakub ka praktilist teavet Ukrainast pärit noorte õiguste ja toetusvõimaluste kohta.

Kuigi ELis on tehtud palju sõja eest põgenevate inimeste heaks, on tuhanded Ukrainast pärit noored olukorras, kus nad peavad alustama tööd uues riigis. Paljude jaoks on see katsumus, millega nad peavad hakkama saama ilma perekonna või sõprade abita. Nende noorte juurdepääsu haridusele ja tööhõivele, samuti vaba aja veetmist ja kogukonnatunde tekkimist on vaja kiiresti toetada.

EL peab tagama, et noored saavad oma õigusi kasutada kooskõlas rahvusvaheliste deklaratsioonide ja konventsioonidega. Kõigil noortel eurooplastel peaksid olema head elutingimused, tööhõive väljavaated ja võime oma elu kujundada. Viimane hõlmab ka võimalust mõjutada poliitika kujundamist ja ühiskonna arengut. Parima võimaliku poliitika sõnastamiseks peame siiski meeles pidama, et rühm, mida me määratleme noortena, koosneb paljudest isikutest. Erinevatel noorte rühmadel on erinevad võimed, vajadused, arvamused, ressursid ja huvid. Seetõttu eksisteerivad mitmesugused väljakutsed ja võimalused, millega tuleb tegeleda ja mida tuleb arvesse võtta. Kõnealuste väljakutsetega tegelemiseks tuleb kasutada terviklikku lähenemisviisi ning töötada välja kaasavad ja osaluspõhised meetmed. Sotsiaal-majanduslik ja demokraatlik tõrjutus käivad käsikäes ning need on tagajärjed, mida Euroopa ei saa endale lubada. Selleks et luua Euroopat kõigi noorte jaoks, tuleb arvesse võtta kõiki eespool nimetatud aspekte. Kaasamine suurendab usaldust.

Eeltoodut arvesse võttes palutakse ministritel arutada järgmisi küsimusi (sõnavõttuks on ette nähtud maksimaalselt kolm minutit).

1. Kui räägime kõigi noorte kaasamisest kogu ELis, peame meeles pidama, et noorte rühm on heterogeenne. Kuidas peaksime sellega arvestama, kui töötame välja kõigile noortele suunatud poliitikat nii liikmesriikides kui ka Euroopa tasandil?
2. Milliseid häid näiteid oma riigist saate tuua piiratud võimalustega noorte suuremast kaasamisest ühiskonda ning kohaliku, piirkondliku ja riikliku tasandi otsustusprotsessi?
3. Milliseid häid näiteid oma riigist saate tuua Ukrainast ajutiselt ümberasunud noorte sotsiaalse kaasatuse tagamise kohta?
